

ELŐFIZETÉSI ÁRA
 JO SZERENCSET* MELLÉKLETTEL EGYÜTT
 EGÉSZ ÉVRE 12.— K. | NEGYED ÉVRE 3.— K.
 FÉLVÉRE 6.— K. | EGYES SZÁM —60 K.

FŐSZERKESZTŐ
 DR. BISCHITZ BÉLA.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 BUDAPEST, IV (BELVÁROS) MOLNÁR-UTCA 33
 TELEFON 108—00.
 HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT

Írói díj 8 oldalas nyomtatott ivenkint 35 K.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Villamosság a bányászat szolgálatában.

II.

Hogy a villamosság bányaiüzemekben most már teljesen bizalommal alkalmaztatik; kitűnik a többi között abból is, hogy a német elektrotechnikusok szövetsége már néhány évvel ezelőtt a bányaiüzemek villamos berendezésére vonatkozólag külön előírásokat adott ki, melyekben a bányákban való berendezések szerelését illetőleg beható és évek hosszú során át gyűjtött tapasztalatokon alapuló szabályok vannak összegyűjtve, mely szabályok a földalatti szerelések üzembiztos létesítése szempontjából nagy értékkel bírnak.

A világítási vezetékanyagok és világítótestek megválasztásánál tekintettel kell lenni arra, hogy azon anyagok és szerkezetek, melyek sérüléseknek é. vigyázatlan kezelésnek lehetnek kitéve, különösen tartós és ellenállóképes kivitelűek legyenek, így p. az alacsonyán függő izzólámpaszerelvények, a hozzájuk tartozó kapcsolók, biztosítékok stb. Nem elegendő, hogy ezek tömören legyenek építve és sima, áramvezető részeik érintés ellen védve legyenek, hanem igen sok esetben az is szükséges, hogy a világítótestek bányalégjárta helyeken is teljes biztonsággal alkalmazhatók legyenek. Az üzembiztos izzólámpa-szerelvénynek p. o. úgy kell szerkesztve lennie, hogy a fegyverzett ólomkábelrel mely vezetékrendszer a földalatti szerelésnél mindenestre a legjobb — közvetlenül összekapcsolható legyen. A kábel a szerelvénybe közvetlenül bevezetettik é. az összekötőszorítók a karmantyuknál szokásos módon beöntetnek, tehát külön kábel-végelzárók az egyes lámpáknak a kábelrel való összekötéséhez nem szükségesek. Ezen oknál fogva a drága gummikábel helyett közönséges papirkábel is alkalmazható.

A lámpákkal való összeköttetéssel kiképezett kapcsolók egy, egyes gyűrűalakú lemezekből összeállított házzal bírnak, mely a bányalégmentes motoroknál használt védőlemezhez hasonlóan van megszerkesztve és kapcsolót bányalég ellen biztosítja. Ezen bányalégmentes kapcsolók az ismert patronbiztosítékokkal együtt — melyeknél az olvadó lemez porcellánba van beágyazva — elosztó szerelvényekbe vannak beépítve, melyek egy-

egy csoport izzólámpaáramkörnek közös kábelhez való csatlakozásra szolgálnak, mely célból a kábel szerelvény belsejében elhelyezett gyűjtősínekhez csatlakozik.

Ezzel kapcsolatban már évek óta használatban vannak a kis olajtranszformátorok, beépített kapcsolóval, melyek segítségével a lámpák az erőátviteli vezeték magas feszültségű kábeléhez csatlakozhatók.

A kis motorokkal meghajtott munkagépekhez tartoznak a furó- és réselőgépek, melyeknek alkalmazása többi elektromos hajtású gépekkel szemben még nem annyira elterjedt, legalább is ami az ütőfurógepeket illeti, különösen az aránylag könnyű és olcsó légnymatu furókalapácsok bevezetése óta az elektromos hajtású ütőfurógép a versenyből teljesen kimaradt, mert az ilyenmű régebbi rendszerű gépeknek tényleg hibáik voltak. Első sorban nagy hátrányuk volt, hogy a használatban sok javítást igényeltek. Az utóbbi években azonban ezen gépeken is lényeges javításokat eszközöltek, miáltal ezek a furóüzemben ellenállóbbakká váltak és javítási költségeik is a minimumra redukálódtak.

Ezért most már mindazon előnyök, melyeket villamos üzem a furóüzemnek is nyújthat, erőelőtérbe nyomultak és pedig a különösen kis erőszükséglet üzem közben, valamint azon körülmény, hogy míg a gép használatban nincsen, egyetlen ré. sincsen romlásnak kitéve. A rendszeres üzemmel bíró ütőfurógép körülbelül 1 kw. áramot használ fel egy ugyanolyan erejű légnymatu gép megközelítő tízszeres erőigényével szemben.

Azonkívül pneumatikus furógép akkor emészt munkaerőt, mikor tényleg nincs működésben, mert hosszú légvezetőcsövek sohasem lehetnek annyira sűrítve, hogy levegőt ne pazarolnának. A villamos ütőfurógepek beszerzési költsége ugyan magasabb, mint a légnymatu furógepeké, azonban a számításon, hogy az minden tekintetben tökéletes legyen, a erővezeték, a légsűrítő és annak hajtógépének, valamint a kazánüzemre eső költségeket sem szabad figyelmen kívül hagyni. Az ilyen alapon nyert eredmény arra fog bizonyosságot szolgáltatni, hogy a villamos üzem befektetési költségei is általában kisebb, mint a sokkal pazarlóbban működő pneumatikus berendezés.

Olyan forgófurógépeknél, melyek puha kőzetben, sóban, szerves stb. dolgoznak, majdnem egyedül az elektromos üzem jöhet számításba. A Siemens-féle ömüködő előretolódásra berendezett forgófurógép számos üzemben kitűnően bevált és az utóbbi évek folyamán kőszénbányákban is alkalmazásban van. Erősen változó keménységű kőzetek furására (p. o. oly bányában, hol a vasércben keresztül-kasul mészrétegek fekszenek) különleges kivitelű furógép szolgál, melynek előnye abban áll, hogy a furó előrehatolási sebessége a kőzet keménysége szerint percenként 65 cm. és lefelé néhány cm. határok között egy a célnak megfelelően szerkesztett dörzsfék erősebben vagy gyengébben való utánhuzásával szabályozható.

Messzire előretolt munkahelyeken a tehervonókat rendszeresen kevéssé, vagy egyáltalán nem iskolázott munkások kezelik, tehát a villamos üzem itt is a leggazdaságosabb, különösen a pneumatikus üzemmel szemben. A légnymatu üzemnek legfeljebb ott van kimondottan helye, ahol a villamos üzemmel szemben a bányalégre való tekintettel aggodalmat táplálnak.

Miután azonban a néhány é óta folytatott beható és alapos kísérletek folytán olyan forgóáramu motorokat és készülékeket szerkesztettek, melyek gyakorlatilag bányaléghiztosak, ezen aggodalomnak nincs helye.

A forgóáramu motorok a már előzőleg említett lemezvédőkészülék alkalmazása folytán bányalég ellen védve vannak. A motornak különben gázmentesen védett házának több helyén nyílások vannak, melyeket körülbelül $\frac{1}{2}$ mm. távolságban egymásra helyezett kerek lemezek fednek be, olyképp, hogy a motor belsejében keletkező lángok a lemezek hézagai közt kifelé törekedve annyira lehűlnék, hogy a bányalég meggyújtására nem elegendők.

Esetleg a forgóáramu motornak csak a eszszató gyűrűit, melyek ezen célból kívül az egyik csapágyon, a tengelyen vannak megerősítve, fedik be egy öntöttvas védőszerelvénnyel, mely egy lemezvédővel ellátott nyílással bír.

A felvonó üzemnél szükséges készülékek közül első sorban a kormánykapcsoló érdemes említésre, mely a forgóáramu motor körülforgó részeinek eszszatógyűrűit az ellenállás egyes fokozataival köti össze. Az érintkező sin olajban nyugszik, tehát a fényiv az olajban kiálszik, tehát a bányaléget nem gyújthatja meg. Azonkívül az egész készülék vigyázatlan és goromba bánásmóddal szemben érzéketlen kivitelben készül.

Nagyobb és nehezebb feladata van mindezen kívül a villamos üzemnek a bányagépek három legfontosabb fájának én pedig a vizellátás, a főaknaszellőztetők és a nagy szállítógépek üzemben

tartásánál és ezeknél mutatható ki legjobban eredményes alkalmazhatósága.

A vizellátásnál, illetőleg a bányák víztelenítésénél számba jönnek: a mélyítő szivattyúk, melyek az akna építése alatt az akna fenekét teszik szárazzá és a helyhez kötött szivattyúk.

Dacára, hogy a mélyítő szivattyúknak hasonlíthatatlanul nehezebb üzemviszonyokkal kell megküzdeniök, mint a helyhez kötött szivattyúknak, a villamos hajtás ezeknél legjobb eredményeket mutatta fel.

Használható, kényelmesen kezelhető, villamos meghajtással bíró mélyítő szivattyú azonban csak azóta épül, amióta a magasnyomású körforgó szivattyúk annyira tökéletessé váltak, hogy több az méter emelő magasságot könnyen leküzdének.

Egy ilyen tengellyel megszerkesztett szivattyúnak egy teljesen zárt kivitelű forgóáramu motorral való kapcsolásából keletkezett modern, villamos hajtású mélyítő szivattyú.

A motor kettős falu, vízűtéssel ellátott házzal bír, hogy a tekeresésekben és a vasból való forgórészekben keletkező meleget kifelé elvezesse. Már többször tettek kísérletet az ugynevezett szelőlőzően zárt motorokkal, azonban ezek nem válnak be, mert a tárna nedves levegője, mely az ily motorok belső részein állandóan keresztülhajtatik, a motor szigeteléseit aránylag rövid idő alatt tönkre teszi.

Még egy szó az állami szénbányászatról.

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Tökéletesen igazat adok igen tisztelt szerkesztő urnak abban, hogy a közgazdaság a tények tudománya s abban is, hogy a szóban levő közgazdasági érdeket csak munkával és nem harccal lehet előmozdítani!

Engedje meg, ha mindezek dacára még egyszer a b. lapja 4-ik számában foglaltakra is vissza kell térnem. Teszem ezt abban a biztos tudatban, hogy az említett fontos érdekek legcsekélyebb sérelme nélkül is módomban lesz igen tisztelt szerkesztő urat meggyőzni arról, hogy következtései abban a részükben, melyek reánk nézve oly szomorú eredményre vezettek, minden jó-akarata mellett is tévesek. Annál is inkább, mert b. lapja nagy súlyt fektet arra a különben elismert obiectívításra, melyet az állami szénbányászat egész eddigi viharos életében tanusított, nem hiszem, hogy elzárkózzék a felvetett kérdés teljes tisztázása elől. A lehetőségig rövid igyekszem lenni, hisz az ügy végtelen egyszerű és kívánságom nagyon szerény.

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
tájolók, mintaszerű, preciziós
kivitelben mint különlegesség
gyártása.

(B/2269/702/685/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47.

Alapított 1791.

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA

Budapest, VI., Teréz-körút 15.

Nem kívánom, hogy első levelemet tisztelt szerkesztő ur közzé tegye, de meg kell említenem, hogy én azokhoz oly messzemenő következtetéseket nem fűztem, mint azt b. válaszából sejteni lehet. Csak természetesen, hogy annak a nagy szellemnek, *kit szerkesztő ur említi, nagyságához mért elismeréssel és legteljesebb tisztelettel adózom én és minden kartársam.*) De nem akartam én azt a másik tényezőt sem támadni, melyet szerkesztő ur velem szemben a „hibaforrás“ képében oly nagyon védelmébe vesz. Én tényleg tárgyibb szempontokból fogtam föl a kérdést, semhogy annak ily erőteljes kifejezést szükségesnek, vagy célszerűnek találtam volna. A legszigorubb tárgyilagossággal azt akartam csak elérni, hogy annyi tárgyilagosságot, mint a másodsorban említett tényezőnek kijárt, mi is talán némi joggal vártunk tisztelt szerkesztő urtól, s ha nem hajlandó a hibák okait keresni, ám nagyon jól teszi, de akkor ne is találja meg azokat, mielőtt keresné, épen e tisztikarban. Jól tudja szerkesztő ur, hogy épen e kar olyan oldalról részesült a leglealázóbb meghurcoltatásban az egész ország szakközönségének színe előtt, ahonnan épen az egyediül védelmet joggal várhatta volna esetleges méltatlanságokkal szemben. Olyanok látták jónak az igazságos védelmet nyújtani, ahonnan sokkal kevésbé várhatta ez azt, mint a támadást ahonnan. No de hagyjuk. „De mortuis nil nisi bene!“ Jól tudja szerkesztő ur azt is, hogy kötött helyzetben vagy a magasabb érdekek, vagy az ildomosság nem engedi egyes dolgok szellőztetését s így igazunk védelmére a nyilvánosság előtt eszközünk alig van! Annál inkább elvárhatjuk a tárgyilagosságot, nyugodt bírálatot, amely ha igazságos, meghajlunk előtte, de olyanokat, melyeket subjectív tévedések reánk hártanak, elfogadni, vagyis szó nélkül hagyni, — csak nem szerénytelenség talán, ha tiltja önértelünk!

Arról volt szó, hogy selectio filiján selejtes az eredmény. No hát kérem épen ezt nem vagyok hajlandó a tisztelt szerkesztő urnak concedálni ez ellen ismételt és erélyesen tiltakozom s biztosítom, hogy a forrás, melyből merített, sem egyénileg, sem tárgyilag véve nem illetékes bírálataunkra!

De nem lehet céloim, hogy tisztelt szerkesztő ur reánk kedvezőbb véleményét kierolesszem, csupán az igazságnak kérünk napfényt: hogyha szerkesztő ur mást nem hibáztat a közvélemény előtt, hát legalább minket is kíméljen meg attól, hogy „genialis összeszedettség“ címe alatt sommásan

*) Ezt is akartuk egyrészt megállapítani és leszögezni. Mert ez a sok lármá, akárki ellen is látszik irányítva lenni, de facto mégis ő ellene irányul. (A szerkesztő.)

bünbakká avasson bennünket. Legteljesebb tisztelettel el kell hártanom magamról a személyes mentességet, melyet számomra b. lapjában biztosít. Ez a testiületnek nem lehet elég! Azt a türelmet kell kérnünk ügyünkkel szemben, melyet ama tényezővel oly spontán tanusított, tehát időt kérünk arra, hogy munkánk igazolhasson minket, mely munka feltételeit végre az események fejlődése számunkra meghozta.

Értsük meg jól egymást, mi nem keressük a bünbakot, ez legkevésbé sem tartozik reánk, de a bünbak szerepére sem vállalkozunk!

Hogy a cikk célja nem meghurcoltatásunk volt, szívesen elhiszem, de hogy a séreleim, még ha két sorban történt is, nagy, azt viszont önnök kell elismernie. Mert ez a két sor még akkor is önálló, ha más irányú cikk keretében mellesleg s nem célzatosan íródott, sokkal inkább önálló, mint b. cikke élön felhozott törvények egyes sorai, mert ezek szigorú láncolat szeméi kitérés nélkül. Itt tehát tévedésről van szó rossz információ alapultó tévedésről, semmi egyébről, melyet legegyszerűbb volna beismerni.

Mert a „Presse“-nek még megbocsájtható, hogy körülbelül ugyanugy nyilatkozik rólunk, mint „A Bánya“, de „A Bányá“-nak már nehezebben, hogy szakasztott úgy ír rólunk, mint a „Presse“! Mit tud a „Presse“ arról, hogy a magyar bányász külföldön is keresett, de „A Bányá“-nak ezt tudnia kell!

Leghatározottabban ismétlem, hogy igen távol állott fölünk az actio inauguralisa kérdését még a legtávolabbról is észrevételünk keretébe vonni.

Annyira emelkedettnek csak elfogadja talán e kar gondolkodását, hogy magát a nagy conceptiót, a halhatatlan eszmét lényegében és méreteiben legalább felfogni tudja?

Ezek után most már e válaszom szíves közlését kérem, melyet előre is megköszönve, hiszem, hogy a kölcsönös megértés útján találkozunk.

Somogyi Géza.

✂ HAZAI HIREK. ✂

Esküvő. Malenszky Károly főbányabiztos a mult héten tartotta esküvőjét.

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter dr. Pávai Vajna Ferenc napidijas geologust a selmecbányai bányászati és erdészeti főiskolához a X. fizetési osztályba ideiglenes minőségben tanársegéddé nevezte ki. — A szab. osztrák-magyar államvasutttársaság igazgatósága Czitronyi János

SZIVATTYUKAT és

MÉRLEGEKET

gyárt mint különlegességét és legnagyobb raktárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban

GARVENSWERKE

WIEN, II., HANDELSQUAI 130.

(B, 36/113/40)

ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

felügyelőt a rescubányai gépgyár vezetőjé vezte ki.

Véglegesítés. A m. kir. pénzügyminiszter dr. Szegedi Sándor ideiglenes minőségű istvánházai bányaorvost állásában véglegesítette.

A Salgótarjáni zárszámadásai A Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársulat most publikálja az elmúlt üzleti évre vonatkozó zárszámadásait. Az 1911. december 31-én lezárt mérleg adatai a következők: Vagyon: Beszerzések, építkezések és beruházások számlája: Bányáink értéke Salgótarjában, Kisterennén, Pálfalván, Somlyón, Petrozsényben, Vulkánban stb. 12,352,617 korona 46 fillér; ingatlanok leltára és anyagok összesen 29,481,450 kor. 26 fill.; pénztár és értékpapírok: pénztárkészlet Budapesten 127,777 kor. 44 fill.; pénztárkészlet Salgótarjában és Petrozsényben 139,717 kor. 76 fill.; betétek pénztárszervezeteknél 5,329,807 kor. 57 fill.; értékpapírok 8,441,551 kor. 21 fill.; tárcaváltók 88,180 kor. 91 fill.; letétek értékpapírokban 584,872 kor. 27 fill.; összesen 14,711,907 kor. 16 fillér; adóskok: 4,613,237 kor. 32 fill.; a hivatalnokok nyugdíjalapjának értékpapírai és ingatlanai 2,430,763 kor. 35 fill. Főösszeg 63,589,975 kor. 55 fill. — Teher: Részvénytőke 110,000 darab részvény a 200 korona 22,000,000 korona; tartalékok: leírásai tartalékszámla 11,311,114 korona 94 fillér, tartalék-alap-számla 18,604,153 kor. 75 fill., tartalék értékpapírjaink árkülönbségeért 285,425 kor. 66 fill., tartalék kétes követelésekért 178,000 kor., külön tartalék tervezett új befektetésekre stb. 419,780 kor. 52 fill., összesen 30,798,474 kor. 87 fill.; hitelezők: különböző hitelezők 1,773,162 kor. 92 fill., a 64 darab „Felső-Zsilyölgyi Kőszénbánya Társulat”-i részvényjegy hátralé kamatmentes vételára 247,500 kor., hátralévő munkabérek 1911. december hóról Salgótarjában és Petrozsényben 477,202 kor. 31 fill., hátralévő osztalékok és részvénytőke visszafizetések 2384 kor., az igazgatóság és a hivatalnokok jutaléka 467,353 kor. 05 fill., letétek értékpapírokban 584,872 kor. 27 fill., összesen 3,554,474 kor. 55 fill.; a hivatalnokok nyugdíjalapja 2,211,254 kor. 20 fill.; nyereség- és veszteség-számla: tiszta jövedelem 1911-re az 1910-iki maradvánnyal együtt 4,725,771 korona 93 fill.; főösszeg 63,589,975 kor. 55 fill. — Nyereség- és veszteség-számla 1911-re. Tartozik: Adókért 1911-ik évre 459,865 kor. 13 fill., leírás a gépek, eszközök és egyéb üzletfelszerelések felhasználása folytán beállott értékesülése miatt 1911-re 1,000,000 kor., a tartalék-alap növeléséért 1911-re 300,000 kor., hozzájárulás a nyugdíjalaphoz 1911-re 50,000 kor., társ-pénztári járulékok 1911-re 130,000 kor., jutalékért az igazgatóság és a hivatalnokok részére 1911-re 467,353 kor. 05 fill., tiszta jövedelem az 1910-iki maradvánnyal együtt 4,725,771 kor. 93 fill.; főösszeg 7,132,990 korona 11 fill. — Követel: Maradvány 1910-ről 819,594 kor. 51

fill., értékpapírjaink és takarékpénztári betétek kamattalja 516,824 kor. 65 fill.; bányáink bruttó jövedelme 5,796,570 kor. 95 fill. Összesen 6,313,395 kor. 60 fill.; főösszeg 7,132,990 kor. 11 fill.

Egy érdekes földgáztörvény. Minden személynek, cégnek, testületnek és társulatnak tilos a földgázt veszendőbe pazarolva légkörbe engedni. E törvény áthágása ötezer koronáig terjedő pénzbírsággal vagy egy évig terjedő fogsággal, vagy együttesen mindkettővel büntetettik.

Sietve meg kell jegyezniük, hogy ezt az okos és szigorú törvényt nem nálunk hozták, hanem Amerikában, amint az a „Mines and Minerals” felemlíti. Előfordult ugyanis, hogy — éppoly, mint nálunk — olaj vagy kálisó után furtak a vállalkozók és a céltól eltérőleg gázra akadtak, amely azután éveken át bűlt a légkörbe, amíg felhasználásához hozzáfogtak. Anbury metallurgista és pazarlásra felhívta a Conservation Commission tagjait, akik a törvényt a törvényhozással elfogadtatták.

A petroleum tárgyalások. A magyar és osztrák petróleumfinomítók, mint ismeretes, legutóbb Budapesten tanácskoztak és elhatározták, hogy az árakat nem emelik. Miután még mindig nem teljes a megegyezés a finomítók között, az eladásokat se intézik közös számlán, minden gyár maga ad el és nála folyik be az ellenérték. A tanácskozásokat folytatni fogják, de az tárgyalások időpontjáról nincs hír.

Az osztrák-magyar első általános tisztviselőegylet bányá- és erdészeti tisztáktakaré- és előlegtársulata március hó 3-án tartja hármincötödik rend. közgyűlését, melynek napirendje: Az igazgatóság jelenté. 1911. évi működéséről, az 1911. évi zárszámadás és a felügyelőbizottság jelentésének tárgyalása, továbbá az Osztrák-magyar első általános tisztviselőegylet 1911. évi működéséről szóló jelentés bemutatása. Határozathozatal az alapszabályok 21. §-a értelmében közgyűlé. elhatározásának fentartott ügyekre. Hat rendes igazgatósági tag és három pótag, valamint egy rend. felügyelőbizottsági tag és két pótag választása. Esetleges indítványok tárgyalása. Az 1911. évi mérleg. Cselekvő vagyon: Pénzmaradvány 46,212 kor. 07 fill. Előlegek 21,546,794 kor. 19 fill. Egyleti ház 198,000 kor. Egyesült fővárosi takarékpénztár 400,000 kor. Postatakarék-pénztár 7980 kor. 24 fill. Összesen 22,198,986 kor. 50 fill. Szenvadó vagyon: Részbetétek 18,672,078 kor. 65 fill. Osztrák-magyar első általános tisztviselőegylet 1,643,750 kor. 02 fill. Tartalék-alapok 726,538 kor. 96 fill. Jótékonycélu alapok 80,497 kor. 41 fill. Igazgatósági jutalék 22,720 kor. Tiszta nyereség 1,053,401 kor. 46 fillér. Összesen 22,198,986 kor. 50 fill.

MŰSZAKI és GÉPIPARI RÉSZVÉNYTÁRS. Budapest, V., Alkotmány-utca 25.

∴ Szivattyúk minden célra. Tűzoltó fecskendők. ∴

Műszaki cikkek: gummi- és asbest-árak minden célra.

Kenőolajok, tisztítógyapot, gépszijak. Robbanásmenés acetylen bányalámpák.

Telefon 153-11.
168-00.

(B/3146/731/52)

MOTOROK.

A Hungária mészipar részvénytársaság február 28. napján tartja V. rendes évi közgyűlést, melynek napirend tárgyai: Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése az 1911-ik üzletéről. Az 1911-iki zárszámadások é. mérleg előterjesztése é. határozat ezek felett. A felmentvény megadása az igazgatóság é. a felügyelőbizottság részére. A felügyelőbizottság megválasztása. A felügyelőbizottság 1912. évi tiszteletdíjának megállapítása.

A sztánai gipszbánya görpályája. A sztánai gipszbányától a m. kir. államvasutak nagyváradi—predeali vonalának 1107—9. számú szelvényei közt épített rakodóig vezető görpálya engedélyét a kereskedelmi miniszter az időközben alakult Bánffvölgyi gipszgyár és gőzmalom részvénytársaság-ra ruházta át.

Gyáralapítások. Brasl és Schniller osztrák gépgyári cég Pozsonyban gépgyárat fog létesíteni. A gyártelep céljaira megfelelő telket már vásárolt is a cég Pozsonyban. A gyáralapítással kapcsolatos bankári teendőket a Mercureur fogja intézni. — Az Angol-Osztrák bank egiszke alatt a Götzl-féle összerakható vaságyak gyártására egy új részvénytársaság van alakulóban.

A Magyarhoni Földtani Társulat az elmúlt héten tartotta közgyűlését a királyi magyar természettudományi társulat üléstermében dr. Schafarzik Ferenc műegyetemi tanár elnöklésével. Az elnök a múlt év eseményeit ismertette. Ezután Illosvay Lajos udvari tanácsos, választmányi tag tartott elnökbeszédet Kalecsinszky Sándor felett, aki a Földtani Intézet fővegyésze volt és különösen az erdélyrészi kálisó-kutatásokban vett szorgalmasan részt. A közgyűlés ezután négy tiszteletbeli tagot választott, nevezetesen: Inkey Bélát, hírneves magángeológust, Lóczy Lajos egyetemi tanárt, a Földtani Intézet igazgatóját, Krenner József Nándor egyetemi tanárt, a Nemzeti Múzeum osztályigazgatóját és Telegdi Róbert Lajos magyar királyi főbányatanácsost, földtani intézeti főgeológust. A megválasztottakat Schafarzik elnök melegen üdvözölte. Majd a Szabó József emlékkörém kiadására került a sor, amely nagy kitüntetést a társulat az idén egyhangúlag dr. Pálffy Mórnak, földtani intézeti főgeológusnak ítélte oda az erdélyrészi érchegeység aranybányáiról írott nagy munkája jutalmazásául. Ezután Papp Károly főtitkár számolt be a társulat szellemi és anyagi viszonyairól.

A Magyarhoni Földtani Társulat barlangkutató bizottsága február 15-én felolvasó estélyt tartott a múzeum dísztermében. Bekey Imre tartott előadást a Budapest-vidéki barlangokról vett képekkel.

Előadás a földgázról. A Magyar Turista-Egyesület meghívására dr. Cholnoky Jenő, a kolozsvári egyetem tanára ma előadást tartott a régi képviselőház üléstermében. Az előadás címe: A sármási gázkutató a Bihar tetejéig. Az előadó szolt először az erdélyi medence felkutatott rétegeiről, amelyek kimeríthetetlen kincseket rejtenek magukban. Ilyenek a kősó, a földgáz és a leginkább kutatott kálisó. Ismertette ezután a kissármási gázkut környékét, amelynek minden egyes részét vetített képpel mutatta be. Előadásában megemlékezett a gázkutak robbanásáról és kimutatta, hogy a robbanás a kut rossz eljárásának volt a követ-

kezmenye. Ezután a Szamos völgyén fel egész a Bihar legmagasabb hegyéig vezette a hallgatóságot és megemlékezett a vidék kialakulásáról.

Választott bíróságok a vasszakmában.

A Magyar Kereskedők Országos Egyesületének igazgató-választmánya legutóbb tartott ülésén elhatározta, hogy a nagykereskedők és kiskereskedők közt felmerült jogviták elintézésére fakultatív választott bíróságot létesítenek. Elhatározták továbbá, hogy a tavasszal tanulmányi kirándulást szerveznek Németországba és a hazai ipartelepkekre.

Uj Uran értelep. Ujabbán Colorado nyugati részében Utah-állam szomszédságában nagy kiterjedésű uran értelepet találtak. Az értelep mintegy 25 km-nyire fekszik a vasúti vonaltól. Átlagosan 3—28 százalék urant tartalmaznak, van még benne 2—3 százalék wofram molybden, 27 százalék réz és végül kevés ezüst.

Gyáripárunk fejlődése. A Magyar Mérnök-és Építész-Egylet műszaki ismeretterjesztő előadásainak sorozatában ma este Edvi Illés Aladár miniszteri osztálytanácsos folytatta a Magyarország gyáripárának fejlődéséről a múlt héten megkezdett előadását. Az előadó ezuttal az állami iparfelesztésről szolt és ismertette az erre vonatkozó törvényeket. Az állami kedvezményeket 820 gyár vette igénybe, amelyek közül 155 (18.9%) megszünt. Az állami iparfejlesztés eszközei között a pénz- és gépsegélyeknek van a legközvetlenebb hatásuk. Ez az akció 1868-ban vette kezdetét 128 korona 28 fillérrel. Ettől az időtől 1910. év végéig 48,214,502 koronára rugott az iparfejlesztésre kiadott segélyek összege. Az országgyűlés 1909-ben és 1910-ben öt, 1911-ben hat, 1912-ben pedig hét millió koronát boesátott a kereskedelemügyi miniszter rendelkezésére és az iparalap is felhasználható erre a célra, amely 1910-ben már 10 millió koronát tett ki. Az állami iparfejlesztés harmadik fontos eszköze a közszállítás. Az állam iparfejlesztési akciót az ipari alakulatoknak mind a három csoportjára kiterjeszti. A kisiparosok 1910 végéig több mint tizenegyet millió korona értékű gép- és pénzsegélyben részesültek. A szövöttek az Országos Központi Hitelszövetkezet kebelében évről-évre jobban boldogulnak. 1911-ben a forgalom tizenegyet millió korona értéket képviselt é. tagok száma 3610-re rugott. Az állami iparfejlesztéshez kell még számítani az iparoktatást is. Negyven év alatt 1908-ig az iparoktatásra fordított költségek kereken 61 és fél millió koronát tettek ki. Az előadást a nagyszámú közönség nagy érdeklődéssel hallgatta és az előadót lelkesen megtapsolta.

Uj bőröndöt

és egyéb finom bőrárut legelőnyösebben vásárolhat a készítőnél

Csángónál

Budapest, IV., Múzeum-körút 5. — Telefon 67-00.

Grand Prix aranyérem Páris.

Olcsó szabott árak. A cím fontos.

(B/3832/611/24)

A Magyarhoni Földtani Társulat Barlangkutató Bizottsága február hó 16-án, az egyetemi földtani intézet tantervében bizottsági ülést tartott, amelyen Roska Márton dr a csoklovinai Cholnoky barlangban gyűjtött paleolit kőszerszökekről tartott előadást.

Szerecsétlenség. Aradról írják lapunknak, hogy borossebesi kőbányában Lázár Juon munkás fejére kő zuhant és rögtön megölte.

Vádolják a sátoraljauhelyi petroleumfinomítót. Sátoraljauhelyen nagy feltűnést keltő eset történt. A legutóbbi városi közgyűlésen Főző József képviselőtestületi tag és Kérészy Gyula városi főmérnök súlyos vádakkal illették az Első Sátoraljauhelyi Petroleumfinomító Részvénytársaságot. Elmondották, hogy a gyár többszöri figyelmeztetés dacára nagyobb mennyiségű vizet kever a vízvezetékű üzemnek szállított nyersolajhoz, sőt a főmérnök még azzal is megvádolta az iparvállalatot, hogy állandóan kiaknázza a város szorult helyzetét. A gyár vezetősége ezzel szemben úgy nyilatkozott, hogy a vízmű sem a hordók szivárgása, sem sulyhiány, sem pedig víztartalom miatt egyetlenegy esetben sem élt fölszólamlással és erre okot sem szolgáltatott; az árakat pedig annyira kedvezően szabta meg, hogy tetemes készpénzvesztése származott az üzletből. A vádak miatt a petroleumfinomító a bíróság elé viszi az ügyet, amely Sátoraljauhelyen nagy feltűnést keltett.

Vadorzó bányászok. Pécsről írják lapunknak, hogy Kisgadó Mátyás pécsi koreszmáros Kismélyvölgyben saját területén vadászott, amikor hirtelen három fegyveres bányászlegény került eléje. Ő kérdőre vonta őket, mit keresnek a vadászterületén. Erre a három vadász közül az egyik fegyverét ráemelve, megfenyegette: — Ha el nem hallgatsz, keresztül lölek! Kisgadó a rászegzett puskacső elől egy fa mögé ugrott. A vadászok ezután hamarosan eltűntek. A rendőrség a vadászokat Juhász István, Hoffmann Péter és Weinstrant Antal pécsbányatelepi bányászok szemlélésében kinyomozta.

Cégjegyzési hírek. *Pozsonyi fedéllemez, farent, asphalt és elszigetelő lemezgyár Menzel K. C.* Főtelep: Pozsony. A köpcsényi fiókhivatalból bejegyeztetett. — *Humboldt magyar gép részvénytársaság.* Főtelep: Budapest. Schmalhausen György társulati tisztviselőnek alapszabályszerű cégjegyzési jogosultsága bejegyeztetett. *Fűrűgyár részvénytársaság.* Főtelep: Budapest. Harsányi Jenő, Péter Jenő, dr Stein Emil és Szüllő Árpád igazgatósági tagoknak ebbeli minőségük és cégjegyzési jogosultságuk bejegyeztetett. — *Lapp Henrik-féle mélyfurások bányatelepek és mélyművek magyar részvénytársasága.* Főtelep: Budapest: Maishiern Péter, ifj. dr. Chorin Ferenc és Gerson Pál igazgatósági tagok ebbeli minőségüknek és cégjegyzési jogosultságuknak megszűnése bejegyeztetett. — *Gróf Csáky László prakfalvi vas- és acélgyár rt.* Dr Deutsch Oszkár, ifj. dr Chorin Ferenc, Münnich Kálmán és dr Konkoly-Thege Miklós igazgatósági tagoknak ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultsága bejegyeztetett. *Ganz-féle villamossági rt.* Az 1911. évi november hó 30 nap-tartott rendkívüli közgyűlés által elhatározott alapszabálmódosítások bejegyeztettek. Eszerint: a részvénytársaság alaptőkéje: 12.000.000 korona, mely 30 ezer darab egyenként 400 korona névértékű bemutatóra szóló részvényre oszlik. — *Sashegyi Bazaltbánya Részvénytársaság.* Főtelep: Budapest: Maishiern Péter, ifj. dr Chorin Ferencmann M. és Társa pozsonyi cég által a Sashegyen (Vas-

vármezőben) üzemben tartott bazaltbánya-vállalatnak, nevezetesen az ezen cég által gróf Erdődy Sándor vépi nagybirtokossal kötött haszonbéri szerződésnek és a Mittelmann M. és Társai cég említett bányavállalathoz tartozó gyártelepének megszerzése, folytatása és a termelendő áruknek főképen belföldön való értékesítése s általában a mindezekkel kapcsolatos és rokon üzletágak körébe eső ügyletek folytatása. Lázár Ferenc, Mittelmann Mór, Sebestyén Samu dr, a céget együttesen jegyzik.

Pályázat. A merosujvári főbányahivatal egy I. oszt. altiszti (bányaintézői), esetleg előléptetés esetén egy II. altiszti (bányafelügyelői) állásra hirdet pályázatot.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Bányász-sztrájkok. A nagyiparos és bányász körökben lázas izgatottsággal várják az angol szénpiacról érkező híreket. Az angol bányatulajdonosok — amint már annak idején megirtuk — visszautasították a munkásoknak a bérminimumra vonatkozó követeléseit, mire a bányászok szövetsége most elhatározta, hogy — ha időközben valami megállapodás nem jön létre — március 1-én az összes bányákban beszünteti a munkát. Az a sztrájk súlyosan éreztetné hatását a kontinensen is, ahol az angol szénnek mindenfelé nagy piaca van. Chestervilleben a szénbányászok gyűlést tartottak, amelyen képviselve voltak a derbysirei bányavidék vállalatai kivétel nélkül. A gyűlésen elhatározták, hogy hétfőn és szerdán március elsejére valamennyien együttesen fölmondanak a bányatársaságoknak; ami azt jelenti, hogy negyvenegyezer bányász sztrájkba lép. — *A belga bányász-sztrájk* úgy látszik, vége felé közeledik, bár Borinagában, ahol a bányászok nemrég sztrájkba léptek, a sztrájk még egyre tart. A bányatulajdonosok visszautasították a miniszterelnök javaslatát, hogy a státuskvót július 1-ig tartsák fenn és azért a munkások elhatározták a sztrájk folytatását. Jól értesült körökben azonban nem hiszik, hogy képcsek lesznek a sztrájkot sokáig folytatni, mivel a sztrájkalap elfogyott és a szocialista szindikátusok felhívásai dacára, csak igen gyéren folynak újabb adományok a sztrájk-kasszába. A sztrájk összesen 80.000 embert sújt, akik a legnagyobb nyomorúságnak néznek elébe. A szükségét az utóbbi napok nagy hidege is növelte, mert a sztrájkolóknak nincsen tüzelő-anyaguk. Az izgatottság a lakosság körében ezért egyre növekszik és attól tartanak, hogy a sztrájknak, ha a közeli napokban nem ér véget, komoly zavargások lesznek a következményei, amelyek esetleg nagy összeütközésre vezethetnek annál is inkább, mert a miniszterelnök most már határozottan vonakodik a bányatulajdonosokkal még egyszer érintkezésbe lépni. A sztrájkolók izgatottsága napról-napra fokozódik. Szinte leirhatatlan az a nyomor, amelybe a sztrájkolók családjai jutottak. A legutóbbi napokban a sztrájkolók több helyen összeverődtek és kisebb-nagyobb zavargásokat idéztek elő. Lámpákat vertek be és felfordították a közúti kocsikat. A sötétség beálltával a tömeg megtámadta a pékboltokat és élelmiszerüzleteket, bevverte a kirakatokat és az üzleteket kifosztotta. Minden szeneskocsit felfordítottak. A mikor esendőség jött, a tömeg nem engedelmessékedett, mire a csendőrök löttek és sok embert megsebesítettek. A sztrájkolók drótokat lúztak ke-

resztül az utcákon, melyekben a lovak megboltot-
tak és elestek.

Török bányák bérbeadása. A török föld-
művelésügyi miniszterium a Dardanella vilajetben
(Laipzieski kerület) fekvő 392 djirib kiterjedésű és
az Adrianápoly vilajetben levő (Kirkliisse kerület)
fekvő 3.474 djirib kiterjedésű vashánya bérbeadása
végett nyilvános versenytárgyalást hirdet. Előbbi
után 200 török font bánatpénz teendő le s a kor-
mánynak fizetendő évi nyereségi hányad 15.000 tö-
rök piasztert tesz ki, utóbbi után pedig 1.000 török
font bánatpénz teendő le és a kormánynak fi-
zetendő évi nyereségi hányad 50.000 piasztérben van
megállapítva.

Katasztrófák. A neunkirchoni Rhoden-bánya egyik
tárnájában legutóbb az egyik felvonó-kosár nekiütközött
egy másiknak, úgy, hogy mindkettő felborult és tartalmuk
a lent álló munkásokra zuhant. A munkások közül hárma:
életüket vesztették, hárman súlyosan, ketten könnyebben
sebesültek meg.

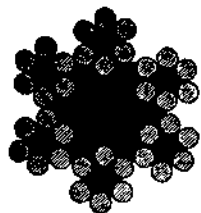
Antónienhütteben, a *Litandra-bányában* tűz támadt a múlt
héten. Ugy értesülünk, hogy már kimentették a bemrekedt
huszonhét bányászt, még mielőtt a lángok elzárták volna
a tárnák kijáratait. A szerencsétlenség úgy történt, hogy
vizvezeték csövei befagytak és megrepedtek, mire bányá-
lég támadt és a gázok fölrobbantak. A mentők saját életük
kockázatásával ereszkedtek le a mélységbe s valamennyi
bányászt fölhozták, de amikor elalétt társaikat egyenkint
kiadogatták az emelőgépből, a tűz elérte a lift köteleit s
egymásután zuhantak le a kosarak. Egy gépész, egy
bányamester és négy bányász a tűzben veszett.

Németország petróleum bevitele. A német
petróleumpiac irányzata a múlt év vége felé válto-
zatlanul szilárd maradt s a közeljövőben sem fog
hanyagolni, mert az Elba és Odera ez idő szerint
nem hajózható s a szállítás csak vasutón történhe-
tik. A petróleumárak emelkedtek, amennyiben a
hordóárnért 100 kg-ként 4.50 márkával fizettek többet,
mint a megelőző hónapban. Ennek magyará-
zatát abban keresik, hogy a hordó ára emelkedett,
miután e eikkből nagy volt a kivitel s a nagy
nyári hőség sokat ártott az elmúlt évben a hor-
dóknak, mert a petróleum-üzletben csak régi hor-
dókat használnak.

Cementkivitel a Kaukázusba. A Don mel-
letti Rostowból jelentik, hogy az egész Kaukázusban
olyan élénk az építkezési tevékenység, hogy az
ottani három cementgyár új rendeléseket már
nem is fogad el. Most két új cementgyár van ala-
kulóban, de a kereslet oly nagy, hogy a novorosz-

sziszi tőzsde-bizottság a cementvámok ideiglenes
felfüggesztését akarja kérelmezni. A cement 11 pudos
hordója 3.50 rubel, a detail-forgalomban 4.50 rubel.
A vám pudonként 12 kopek. A hazai cementgyárak,
amelyek ezen piac iránt érdeklődnek, közvetlen üz-
leti összeköttetésbe léphetnek a m. kir. kereskedelmi
muzeum rostowi levelezőjével. A nevezett címe meg-
tudható a m. kir. kereskedelmi muzeum igazgatóság-
ánál.

Chile salétromipara. Antofagasta tartomány-
ban 62 salétromüzem áll fenn, melyeknek a neve ott
„oficinas“; ezekből dolgozik 41 és 21 munka nélkül
áll. A salétromövezet Tatapaca tartomány északi ha-
tárától Tatalig terjed egy keskeny szalag formájában,
mely a Kordilleriák előfutárját képező hegylánc és a
tengerpart mentén elvonuló hegyes-dombos vidék
között húzódik el körülbelül 1.000 méternyire a ten-
ger színe felett. A salétromréteg 1—2 méternyi mély-
ségben van a föld felülete alatt, ahol a salétromon
kívül még konyhasó és más sók, valamint oldhatlan
alkatrészek találhatók. A salétromművek (oficinas)
50—60 s talán annál is több millió négyszög méter
kiaknázható földterület felett rendelkeznek. A nyers-
anyagot calichenek nevezik s puskaporral és dinamit-
tal robbantják, azután a megmunkálóhelyre (maquina)
szállítják, mely hely rendszerint a terület közepén
van. Ott az anyagot összevannak és fűzési processus-
nak vetik alá. A salétrom a folyadékban marad s
miután a gőzöktől szabadult és lehült, kristályokban
ülededik le. Ezek után a salétromot zsákokba rakják
s vasutón a kikötőkbe szállítják. Vannak olyan
salétromművek, melyek naponként 4.000 mázsát, sőt
még ennél is többet termelnek s 1.000—1.200 mun-
kást foglalkoztatnak. A munkások túlnyomó részben
chileiek, kik a perui és bolíviai munkásokkal szem-
ben előnyben részesülnek, mivel sokkal erősebbek és
ellentállóbbak és munkájuk nagyobb teljesítményt
mutat fel. Ezeknek a nagy vállalatoknak tőkéje ren-
geteg összegű. A salétromiparba fektetett tőke leg-
nagyobb részben angol, ezek a részvénytársaságok
Londonban székelnek. Öt vagy hat salétrommű, a mi
honosaink tulajdonában van. Minden salétromműnek
egy igazgatósági épülete van, ahol az üzletvezető,
annak családja és a főbb alkalmazottak laknak s
amely a legnagyobb komforttal van berendezve. Ezen-
kívül vannak a kisebb tisztviselők részére tágas,
kényelmes lakások. Ezzel szemben a munkáslakások
minden kényelem hiányában vannak, mert a chilei

Felten és Guillaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vizafogó 1460. szám.

**Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek.
Sodronykötelek.**

Elektrolytikus vörösrézhuvalok, okonitvezetékek, szerelvények stb.

(B/2095/619/25.)

munkás többé-kevésbé nomádélethez van szokva és szükségletei a legminimálisabbak. Az „oficinák” mellett üzletek (pulperias) is vannak, ahol általában a mi honosaink szolgálnak ki; ott különféle élelmiszerek és ruhaneműek szerezhetők be.

A világ aranytermelése 1911-ben. Egy new-yorki folyóirat az 1911 évi aranytermelést 473 millió dollárra becsüli az előző évi 469 millió dollárral szemben. A legnagyobb növekedést a transvaali aranybányák mutatják, amelyeknek aranytermelése 15 millióval emelkedett. Husz esztendő óta az aranytermelés megháromszorosodott, amit a cianid-eljárásnak lehet tulajdonítani, amit 1890 elején vezettek be.

Bányász halál. A gelsenkircheni Bismarck-kohóban csoportváltozásnál négy bányász, akik a tilalom ellenére a szénszállításra szánt kosarat használták, a kötél elszakadása következtében a mélységbe zuhant és azonnal meghalt.

⚡ KÖNYVSZEMLE. ⚡

Bosznia éreggazdasága. A bosnyák kormány szolgáltatásban álló Katzer Frigyes bányatanácsos több éven át tartó munkájával felkutatatta Bosznia és Hercegovina éreállományát. Ebbeli kutatásainak eredményét könyv alakban, német nyelven, a bécsi Mauz-féle könyvkereskedés kiadásában most tette közzé. Katzer szerint Bosznia feltárt éreállománya 22.3 millió tonát tesz, amelyet csak a varesi bányákból aknáz ki a nagyipar, míg a Gana folyó vidék gazdag éreterületéhez a nagyipar még nem férközött. Jelenleg átlagosan 150.000 tonna éreket bányásznak a feltárt bányákból. A fel nem tárt éremennyiséget Katzer 30—40 millió tonnára becsüli a maga adatai alapján s azt a véleményét fejt ki, hogy a nagymennyiségű vízi erők segítségével előállítható hajtóerő alapja lehetne egy hatalmas álliparnak.

Az osztrák bányászati évkönyv. Közel ezer oldal terjedelemben jelent meg a Jahrbuch der österreichischen Berg u. Hüttenwerke, Maschinen u. Metallwarenfabriken 1912-ik évfolyama, mint a Jahrbuch der österreichischen Industrie külön lenyomata. Eltérőleg más címjegyzékektől, amelyek reklámra fektetik a fősúlyt, ezen vaskos kötet igen jó szolgálatot tesz majd mindazoknak, akiknek az osztrák bányász- és kohászvilággal kell érintkezniök. Ne csak a szorosán vett címjegyzéket, gyárosok é. gyártmányok ne írt sorolja fel, hanem második részében a bányászat és bányáipar érdekes és fontos statisztikai adatait is hozzá kimerítően. Ugy szintén foglalkozik az osztrák és magyar kartelekkel és részvénytársaságokkal. Mindezekon kívül felsorolja az osztrák ipar teljes árújegyzékét is. A mű kiadója Rudolf Hamel, Wien, IX/2. Wiederhofgasse 7.

A szerkesztésért felelős Dr. Bischitz Béla.

Fr. Stübgen & Co. erfurti cég 45589 számú

»Tartó szerkezet fali lámpák számára, a behornyolt lámpatartályt átfogó két vagy több rugalmas tartó kengyellel« című magyar szabadalom tulajdonosa, szabadalmának gyakorlatba vétele céljából belföldi gyárosokkal összeköttetést keres, esetleg szabadalmát eladja vagy gyártási engedélyeket ad. — Bővebb felvilágosítással szolgál (788/17)

Kalmár J., Szabadalmi Ügyvivőiroda BUDAPEST, VII. KÉR., RAKÓCZI-UT 44. SZ.

(B.935/704/22.)

J. M. Woith St. Pölten

Kettős csavaralaku nyilkerék
Wüst-féle szabadalom.

Teljes redukciós hajtás

igen nagy áttételi viszonyoknál

Kézdvező hatások 96—98%

Zajtalan járás

Nagy üzembiztonság.

MAGYARORSZÁGON KÉPVISELI:

Székely Oszkár

BUDAPEST, VI., Vörösmarty-utca 43.

TELEFON 99—84

(2433/787/5)

TELEFON 99—84

Mindenütt kapható darabonként 70 fillér árban.

SZULTÁNFORRÁS

BŐR- ÉS DÚS LITHION TARTALMÚ
GYÓGYÍTÓ ÉS ÜDÍTŐ ITAL.
KIVÁLÓ HÜGYHAJTÓ ÉS HÜGYSAVOLDÓ
KUTKEZELŐSÉG: EPERJES.

Megrendelhető a Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kivitelei R.-T.-nél, Budapest. — Telefon 162—84.

(B.2270/738/23.)